

СТАТИСТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНЫМ РАЗВИТИЕМ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Иванова М.В.

Исследована методология расчета показателей и факторов эффективного развития промышленных предприятий. Обосновано, что статистическое обеспечение развития предприятий в масштабах отдельной отрасли промышленности вполне может быть реализовано по данным официальной статистики, а именно: статистическим наблюдением за объемами реализованной продукции и операционными затратами по реализованной продукции. Высказано замечание, что объем и структура представленных на официальном сайте статистики Украины данных с 2014 г. являются недостаточными для полноценного информационного обеспечения процессов управления промышленными предприятиями. Построение экономико-математической модели рентабельности промышленной продукции позволила выявить производственные резервы повышения эффективности предприятий. Для машиностроения – это снижение фондоёмкости продукции по использованным фондам (амортизационным отчислениям). Для металлургии – снижение материалоемкости и трудоемкости продукции. Для производства химической продукции – снижение материалоемкости. Исходя из полученных результатов, первоочередной задачей для разработки управленческих решений по эффективному развитию перерабатывающих предприятий должно стать повышение степени переработки сырья и материалов, использование более производительного оборудования и наращивания выпуска продукции конечного потребления.

Ключевые слова: перерабатывающая промышленность, предприятие, управление, модель, фактор производства, эффективность.

УДК 621.658.01

Кунаєв А.Ю.

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Запорізький національний технічний університет

Виконано аналіз основних підходів до формування системи оцінювальних показників ефективності: підхід, що ґрунтується на фінансових результатах діяльності підприємства та підхід, що заснований на факторах успіху використовуваної стратегії або моделі бізнесу. Запропоновано на основі структурно-логічного та порівняльного аналізу методику оцінювання ефективності менеджменту машинобудівного підприємства в сучасних умовах господарювання, яка охоплює: методологію формування критеріїв та показників ефективності менеджменту підприємства з врахуванням внутрішньої та зовнішньої складової ефективності менеджменту; вибір критеріїв і корекцію показників ефективності менеджменту; запропонований автором алгоритм оцінювання ефективності управління підприємством із 13 етапів аналітично-розрахункового значення.

Ключові слова: ефективність менеджменту, методика оцінювання, машинобудівне підприємство.

Постановка проблеми

Результати діяльності будь-якого підприємства значною мірою залежать від можливості та спроможності менеджменту приймати адек-

STATISTICAL SUPPORT OF MANAGEMENT OF THE EFFECTIVE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Ivanova M.V.

Studies the methodology of calculation of the indicators and factors of effective development of industrial enterprises. It is proved that the statistical support for the development of enterprises can be realized according to official statistics, for various industries. Is need the following information: the volume of products sold and operating expenses for sold products. Commented that the volume and structure presented on the official website of statistics of Ukraine data after 2014 are insufficient for full information support of processes of management of industrial enterprises. Calculated economic and mathematical model of profitability of products of industrial enterprises. The identified reserves of growth of profitability and efficiency of enterprises. It is necessary to reduce the capital ratio of products for machine-building enterprises. It is necessary to reduce the materials ratio and the labor ratio of products for metallurgical enterprises. It is necessary to reduce the materials ratio of products for chemical companies. Proposed main activities for managing the effective development of industrial enterprises. This is to increase the degree of processing of raw materials, the use of more productive equipment and increase of output of final consumption.

Keywords: processing industry, enterprise, management, model, production factor, the efficiency.

ватні ситуації управлінські рішення. Ступінь їх реалізації і є рівнем ефективності управління організацією. Зростання попиту на інформацію щодо ефективності діяльності підприємства та,

як наслідок, збільшення обсягів розрахунків оцінювальних показників, вимагає розробки нових підходів та методів оцінювання ефективності управління організацією.

Аналіз останніх публікацій

Проблемам оцінювання ефективності менеджменту машинобудівних підприємств присвячені роботи як вітчизняних, так і закордонних науковців. Різні автори пропонують і різний набір показників, що формують систему оцінювання ефективності управління, який найчастіше є дуже широким.

П. Сенге, А. Клейнер, М. Робертс та ін. порівнюють систему оцінювання ефективності менеджменту з панеллю управління реактивним лайнером. Через те, що менеджер витрачає час на вивчення панелі управління, у нього не має часу подивитись через вітрове вікно, тобто займатися безпосередньо управлінням організацією він не має можливості [1].

В практиці використовуються два основних підходи до формування системи оцінювальних показників ефективності: підхід, що ґрунтується на фінансових результатах діяльності підприємства, та підхід, що заснований на факторах успіху використовуваної стратегії або моделі бізнесу [2].

Щодо першого підходу. В практиці фінансового аналізу широко використовуються відносні показники, як наприклад, рентабельність або прибутковість, що дозволяє зіставити результати на одиницю витрачених ресурсів для різних суб'єктів господарювання. Науковці пропонують оцінювати тенденції, порівнювати за розрахованими оцінювальними показниками ефективність інших суб'єктів ринку, визначати міру досягнення встановлених цілей шляхом знаходження різниці між плановими та отриманими показниками [3,4,5].

Другий підхід заснований на факторах успіху використовуваної стратегії або моделі бізнесу.

Даний підхід заснований на врахуванні та відтворенні інтересів і цілей зацікавлених осіб (груп), у тому числі і сторонніх за відношенням до організації. Як відзначалося вище, різні науковці пропонують безліч різних показників оцінювання ефективності менеджменту. Зокрема, А.В. Шегда, О.Є. Кузьмін та О.Г. Мельник, виділяють 37 показників оцінювання ефективності менеджменту [6,7].

Однак, існуючі підходи, методи та інструменти оцінювання ефективності управління машинобудівних підприємств, відрізняються один від одного алгоритмом розрахунку, складністю застосування, та, що найважливіше, отриманими результатами.

Мета статті – обґрунтувати методику оцінювання ефективності менеджменту машинобудівного підприємства в сучасних умовах господарювання.

Виклад результатів дослідження

Аналіз існуючих підходів до формування показників та критеріїв оцінювання ефективності управління підприємством дозволяє зробити узагальнення, згідно з яким формування критеріїв і показників ефективності управління може бути різним залежно від сфери застосування та охоплювати певні види робіт, що стосуються конкретного підприємства. Проведене дослідження дозволило запропонувати методологію формування критеріїв та показників ефективності управління (рис. 1).

Критерії та показники ефективності менеджменту формуються на основі стратегії, цілей та задач розвитку підприємства. Головна мета діяльності підприємства – це задоволення потреб як зовнішніх, так і внутрішніх споживачів. Отже, підвищення рівня задоволеності споживачів за рахунок та на основі зростання ефективності управління є основним завданням системи менеджменту в цілому.

Рішення про зміну критеріїв та показників

Рис. 1. Схема методології формування критеріїв та показників ефективності менеджменту підприємства (власна розробка)

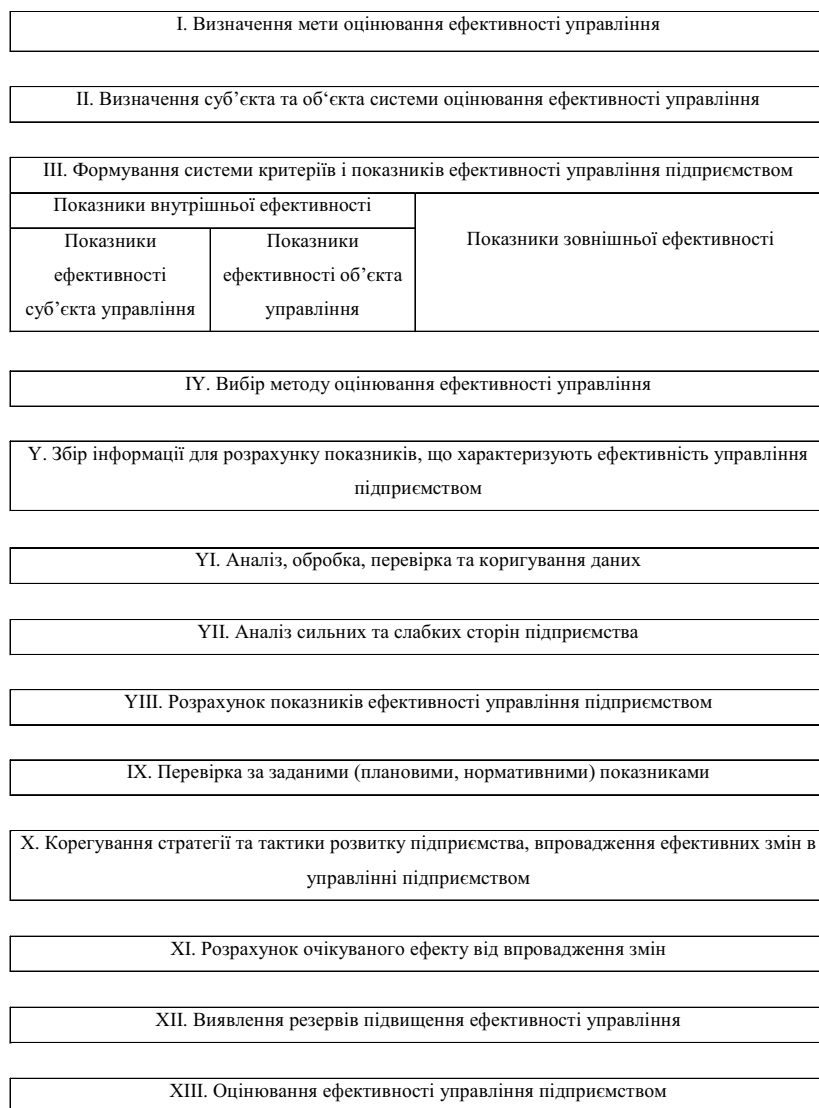

Рис. 2. Алгоритм оцінювання ефективності управління підприємством (власна розробка)

ефективності управління приймається у разі неспівпадіння розрахованих показників з запланованими (нормативними, еталонними тощо).

Щодо методів оцінювання ефективності менеджменту. Основними недоліками існуючих методичних підходів до оцінювання є:

- визначення ефективності як співвідношення між економічним ефектом діяльності організації загалом і затратами ресурсів на його досягнення. А, отже, розглядає витрати як такі, що потребують обов'язкового зменшення;

- у більшості з розглянутих методик за інформаційну базу використовують виключно фінансову звітність підприємства;

- майже не враховуються (або взагалі не враховуються) чинники зовнішнього середовища. А, отже, зовнішня ефективність управління не розглядається як складова ефективності управління підприємством.

Незалежно від обраних підходів щодо вибору системи критеріїв та показників, методів

оцінювання алгоритм оцінювання ефективності управління складається з певної послідовності виконуваних етапів (рис. 2).

Удосконалення розглянутих методичних підходів рекомендовано здійснювати на таких засадах цільового призначення методики оцінювання. М.С. Мотишина та С.В. Князев з посиланням на дослідження компанії Ernst&Young [8–9] виділяють вісім основних напрямів підвищення ефективності діяльності підприємства за домінантами:

- переоцінювання бізнес моделі – на основі формування бізнес-моделі на засадах інноваційних принципів, постійно оцінюючи його відповідність новим економічним умовам;

- оптимізація охоплення ринків шляхом оптимізації присутності на ринках різних країн та асортименту товарів та (або) послуг сприяє зростанню прибутку та зниженню ризиків;

- оптимізація операційної гнучкості через підвищення оперативності відповідних дій органі-

зації завдяки забезпеченню гнучкості структури та оптимальному використанню ресурсів;

– удосконалення процесу управління ризиками шляхом детального вивчення сукупності ринкових ризиків та розробити надійну комплексну систему внутрішнього контролю;

– оптимізація доступу до джерел фінансування та розподілу грошових коштів з обчисленням зростаючих обсягів грошових коштів в умовах обмеженого фінансування вимагає оптимізації доступу до джерел фінансування та розподілу грошових коштів для забезпечення гнучкості та стійкості фінансового стану організації;

– посилення керівництва через оцінювання ефективності керівників, які здатні працювати в складних економічних та організаційних умовах, а також забезпечити ефективний розподіл сил;

– прискорення процесу прийняття та виконання рішень через оцінку прийняття рішень та їх реалізація дозволяють використовувати короткотермінові можливості, оперативно реагувати на негативні зміни;

– укріплення довіри зацікавлених осіб з оцінкою ступеня довіри зацікавлених осіб завдяки забезпеченню прозорості фінансової та не фінансової інформації та удосконаленню процесу комунікацій.

Зазначені напрями є не тільки сферами, що допомагають підприємствам подолати негативні явища, але й цілями, які направлені на підвищення ефективності діяльності в майбутньому.

А, отже, всі напрями розвитку знаходяться в площині підвищення ефективності менеджменту організації;

– відповідність умовам господарювання машинобудівного підприємства;

– відповідність організаційній структурі управління підприємства;

– можливість програмного забезпечення процесу оцінювання.

Умовами використання методик оцінювання та впровадження організаційних змін за результатами оцінювання є:

– готовність менеджменту до змін шляхом визнання існуючих проблем;

– пошук резервів підвищення ефективності управління;

– інформаційне забезпечення всіх ланок управління щодо рівня ефективності.

Висновок

На основі структурно-логічного та порівняльного аналізу обґрунтовано методику оцінювання ефективності менеджменту машинобудівного підприємства в сучасних умовах господарювання, яка охоплює: методології формування критеріїв і показників ефективності менеджменту підприємства з урахуванням внутрішньої та зовнішньої складової ефективності менеджменту; вибір критеріїв та корекцію показників ефективності менеджменту; запропонований автором алгоритм оцінювання ефективності управління підприємством з 13 етапів аналітично-розрахункового значення.

Наступним етапом наукових досліджень має стати оцінювання ефективності менеджменту на основі використання запропонованої методики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Танец перемен: новые проблемы самообучающихся организаций* / П. Сенге, А. Клейнер, М. Робертс, Р. Росс, Дж. Рот, Бр. Смит. – М.: Оптим – Бизнес, 2003. – 624 с.
2. *Бугров Д.* Метрика ефективності // *Круглий стіл.* – 2004. – № 4. – С.12-14.
3. *Шевців Л.Ю.* Комплексний підхід до оцінки ефективності роботи підприємства: вітчизняний і зарубіжний досвід // *Економіка: проблеми теорії та практики.* – 2005. – Вип.187. – Т.11. – С.421-429.
4. *Економіка підприємства: Підручник* / За ред. Л.Г. Мельника. – Суми: ВТД «Універсальна книга», 2004. – 648 с.
5. *Равновесие в экономической системе переходного типа: предпосылки, механизмы, управление* / Под ред. О.Л. Яременко. – Харьков: НУА, 2004. – 416 с.
6. *Шегда А.В.* Менеджмент: Навч. посіб. / А.В. Шегда. – К.: Знання, КОО, 2002. – 583 с.
7. *Кузьмін О.Є., Мельник О.Є.* Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. посібник. – Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2002. – 228 с.
8. *Уроки бизнеса. Будущие лидеры рынка. Публикация исследования компании Ernst & Young* // *Электронный ресурс.* – Режим доступа: www.ey.com.
9. *Мотышина М.С., Князев С.В.* Оценка эффективности менеджмента предприятия *Электронный ресурс.* – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3352>.

Надійшла до редакції 20.03.2016
Рецензент: к.е.н., проф. В.П. Колесніков

**МЕТОДИКА ОЦЕНИВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ
МЕНЕДЖМЕНТА МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОГО
ПРЕДПРИЯТИЯ**

Кунаев А.Ю.

Проведен анализ основных подходов к формированию системы оценочных показателей эффективности: подход, основанный на финансовых результатах деятельности предприятия, и подход, основанный на факторах успеха используемой стратегии или модели бизнеса. Предложена на основе структурно-логического и сравнительного анализа методика оценивания эффективности менеджмента машиностроительного предприятия в современных условиях хозяйствования, включает: методологии формирования критериев и показателей эффективности менеджмента предприятия с учетом внутренней и внешней составляющей эффективности менеджмента; выбор критериев и коррекцию показателей эффективности менеджмента; предложен автором алгоритм оценки эффективности управления предприятием из 13 этапов аналитически-расчетного значения.

Ключевые слова: эффективность менеджмента, методика оценки, машиностроительное предприятие

**METHOD OF ASSESSMENT MANAGEMENT
EFFICIENCY ENGINEERING COMPANIES**

Kunayev A. Yu.

The analysis of the main approaches to formation of system performance evaluation: an approach based on the financial results of the company, and an approach that is based on success factors used strategy or business model. A structure-based logic and comparative analysis method of evaluating the effectiveness of management engineering company in the current economic conditions, which include: setting methodologies and criteria for performance management company, taking into account internal and external performance management component; the selection criteria and correcting performance management; the author proposed algorithm evaluating the effectiveness of business management with 13 stages of analytical and design value.

Keywords: efficiency management, methods of evaluation, engineering enterprise.